

Prof. Dr. MÜJDAT ŞAKAR

Marmara Üniversitesi İİBF
İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku
Anabilimdalı Öğretim Üyesi

SOSYAL SİGORTALAR UYGULAMASI

Yenilenmiş 9. baskı

Beta

Yayın No : 2145
Hukuk Dizisi : 1009

9. Baskı – Haziran 2009 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 063 - 3

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanunî iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Kahraman Neşriyat Ofset San. Tic. Ltd. Şti. (Sertifika No: 12084)
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad. Atahan No: 34 K: 4
Bağcılar/İstanbul (0-212) 629 00 01
Kapak Tasarım : Gülgonca Çarpık / Can Şakar

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

İki Mustafa'ya....
Ülküsüne gönül verdiğim
Mustafa Kemal ATATÜRK'ün
ve
Sevgili Babam Mustafa Fevzi ŞAKAR'ın
aziz ruhlarına fatihalarımla...

ATATÜRK'ÜN GENÇLİĞE HİTABESİ

Ey Türk gençliği!

Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk cumhuriyetini, ilelebet, muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin, en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni, bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî ve haricî, bedhahların olacaktır. **Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin!** Bu imkân ve şerait, çok nâmüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın, bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. **Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.**

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen; Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır! Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur!

Genç Arkadaş! Öğrenim hayatının en başından beri ders kitaplarının ilk sayfalarında gördüğün Ata'nın bu sözleri sanadır! Hâlâ okuyup düşünmediysen, bugün tam zamandır!

M.Ş.

SUNUŞ

İlk baskısı Mart 1994'de "Sosyal Sigortalar Uygulaması El Kitabı", olarak yayınlanan bu kitap, esas olarak çeşitli meslek kuruluşları ve sendikalarda zaman zaman yürüttüğümüz eğitim seminerleri çerçevesinde, **kısa ve özlü** bir ders notuna duyulan ihtiyaç ve talepten doğdu. Ancak, birçok okulda da ders kitabı olarak büyük ilgi gördü. Kitap her baskıda ilavelerle "el kitabı" özelliğinden biraz uzaklaşsa da, ders kitabı niteliğini korumaktadır.

Sosyal Güvenlik Hukuku, çok ayrıntılı geniş bir mevzuata sahiptir. Kanun, yönetmelik, tebliğ, genelge, içtihat ve öğreti olarak oldukça zengindir. Bu konuda yazılacak binlerce sayfalık bir kitap bile yetersiz kalabilir. Ne var ki, bir yarıyılık ders süresi içinde okutulan Sosyal Güvenlik Hukuku dersi çerçevesinde, tüm konuları ele almak imkânsız olduğu gibi, gerekli de değildir. Ders kitabı öğrenciye sadece bir anahtar verir. Öğrenci, bu anahtarı kullanarak uygulamaya yönelik çok geniş kapsamlı başvuru kitaplarına her zaman ulaşabilir.

Bu anlayışla hazırladığımız ve "**Sosyal Güvenlik Reformu**" beklentisi içinde uzun süredir yeni bir baskı yapmadığımız kitabın 9.baskısının, öğrencilerimizin ders notu ihtiyacına cevap vermekten öte bir iddiası yoktur. Gözden kaçmış hata ve eksikliklerin sorumluluğu elbette bize aittir. Kitabın yayımını sağlayan **Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.**'nin değerli yönetici ve emekçilerine, özellikle yayıma hazırlayan Sayın **Feridun Kılınç**'a teşekkürlerimizi sunarız.

Prof. Dr. Müjdat ŞAKAR
Kocamustafapaşa, 01.06.2009
e-posta: mujdatsakar@mynet.com

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm GENEL ESASLAR

Ş 1. SOSYAL GÜVENLİK KAVRAMI

I. SOSYAL GÜVENLİK TERİMİ	3
II. SOSYAL TEHLİKELER VE TÜRLERİ	4
1. Sosyal Tehlike Kavramı	4
2. Sosyal Tehlikelerin Sınıflandırılması	4
III. SOSYAL GÜVENLİĞİN TANIMI	5
IV. SOSYAL GÜVENLİĞİN NİTELİKLERİ	6
1. Bir Sistem Oluşturması.....	6
2. Bütün Toplumu Kapsamaya Yönelmesi	6
3. Bütün Sosyal Tehlikeleri Konu Alması	8
4. Bir İnsan Hakkı ve Devlet Görevi Olması	9
5. Primli ve/veya Primsiz Rejimlerle Yürütülmesi.....	9
V. SOSYAL GÜVENLİĞİ SAĞLAMA YOLLARI	10
1. Bireysel Tasarruf	10
2. Topluca Tasarruf	11
3. Dinî ve Ahlâkî Yükümlülükler Ve Sosyal Dayanışma Anlayışı.....	11
4. İşverenin Sorumluluğu	12
5. Özel Ticarî Sigortalar.....	12
6. Devlet Eliyle Örgütlenen Sosyal Güvenlik Programları	12
OKUMA PARÇASI/ TÜRKÇE ÜZERİNE	13

Ş 2. SOSYAL GÜVENLİĞİN GELİŞİMİ

I. GENEL OLARAK	15
II. DÜNYADAKİ GELİŞİM	15
1. Sanayileşme Öncesi Dönem:.....	15

2. Sanayi Devriminden II. Dünya Savaşına Kadarki Dönem.....	16
3. II. Dünya Savaşından Günümüze Kadarki Dönem.....	19
a. Beveridge Raporu'ndaki İlkeler	19
b. Küreselleşmenin Etkisi	20
c. Neo- Liberalizmin Dayatması: Şili Modeli	25
III. ÜLKEMİZDEKİ GELİŞİM	29
1. Cumhuriyet Öncesi Dönem	29
a. Geleneksel Sosyal Güvenlik Düzeni.....	29
b. Osmanlı Toprak Düzeninin Sosyal Güvenlik İşlevi	31
c. Devlet Bütçesinden Emekli Aylığı Bağlanması	31
ç. Yardımlaşma Sandıklarının Kurulması.....	32
2. Cumhuriyet Dönemi	33
a. 1923-1980 Dönemi	33
b. 1980- 1999 Dönemi	35
c. 1999- 2003 Dönemi	36
ç. 2003 Sonrası Dönem.....	37
aa) Ehliyetsiz Ellerde Yapılan Reform (?).....	37
bb) Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı ve Kanunun Yürürlüğe Gireceği Tarihin Ertelenmesi.....	38
cc) Reformda IMF Gölgesi	40
çç) Reformun Sebebi: Neo-Liberalizm!.....	41
dd) Reform: Yarım Asrı Aşan Sosyal Güvenlik Hukuku Birikiminin Yok Oluşu!	42
IV. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİ İÇİN ÖNERİLER	45
1. SGK Yönetimi Özerk ve İnisiyatif Sahibi Olmalıdır.....	45
2. Sosyal Güvenlik Kurumu Mali Açından Güçlendirilmelidir	46
3. Sigorta Kaçakları Sıkı Denetimle Önlenmelidir	47
OKUMA PARÇASI /KÜRESEL MEKANİZMA NASIL İŞLER?	48
 § 3. SOSYAL GÜVENLİKLE İLGİLİ BİLİM DALLARI	
I. GENEL OLARAK	49
II. SOSYAL GÜVENLİK HUKUKU.....	49
1. Sosyal Güvenlik Hukukunun Hukuk Sistemi İçindeki Yeri.....	49
2. Sosyal Güvenlik Hukukunun Kaynakları.....	50
a. Ulusal Kaynaklar	50
b. Uluslararası Kaynaklar	51

aa) Çok Taraflı Sözleşmeler	51
bb) İki Taraflı Sosyal Güvenlik Sözleşmeleri	54
III. TİCARÎ SİGORTA HUKUKU	56
IV. ANAYASA HUKUKU	57
V. SOSYAL GÜVENLİK EKONOMİSİ	58
VI. SOSYAL GÜVENLİK SOSYOLOJİSİ	59
VII. DEMOGRAFİ	59

Ş 4. SOSYAL GÜVENLİĞİN FİNANSMANI

I. GENEL OLARAK	61
II. PRİMLİ VE PRİMSİZ SOSYAL GÜVENLİK REJİMLERİ	62
III. FİNANSMAN KAYNAKLARI	63
1. Üçlü Finansman Sistemi	63
2. Primler	65
a. Sigortalılardan Alınan Primler	65
b. İşverenlerden Alınan Primler	65
c. Devlet Katkıları	66
3. Primlerin Niteliği	67

Ş 5. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN YAPISI

I. SOSYAL GÜVENLİĞİ SAĞLAMAKLA GÖREVLİ KURULUŞLAR	69
1. Genel Olarak	69
2. "Sosyal Güvenlik Kurumu" Öncesi Sosyal Güvenlik Kuruluşları	70
a. SSK	70
b. Bağ-Kur	70
c. TCES	71
3. "Sosyal Güvenlik Kurumu"ndan Sonra da Varlığını Sürdüren Sosyal Güvenlik Kuruluşları	71
a. Özel Banka ve Sigorta Şirketi Sandıkları	71
b. Türkiye İş Kurumu	72
4. Tamamlayıcı Sosyal Güvenlik Kurumları	73
a. Amele Birliği	73
b. Ordu Yardımlaşma Kurumu (OYAK)	75
c. Bireysel Emeklilik Şirketleri	76
II. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU'NUN İDARİ YAPISI	78

1. Genel Olarak	78
2. Kurumun Görevleri.....	78
3. Kurumun Organları	79
a. Genel Kurul.....	79
b. Yönetim Kurulu	81
c. Başkanlık Teşkilatı	83
4. Sosyal Güvenlik Yüksek Danışma Kurulu.....	85
III. SOSYAL GÜVENLİK KURUMU'NUN MALİ YAPISI	86
1. Kurumun Finansal Hedeflerinin Belirlenmesi ve İzlenmesi	86
2. Kurumun Gelirleri ve Giderleri	86
3. Kurumun Taşınmaz Edinimi ve Mal Varlıklarının Hukukî Durumu	87
4. Vergi ve Fon muafiyeti	88
OKUMA PARÇASI/BİREYSEL EMEKLİLİK SİSTEMİ SOSYAL SİGORTALARIN YERİNİ ALABİLİR Mİ?	89

Ş 6. SOSYAL SİGORTALARIN ÖZELLİKLERİ VE 5510 SAYILI KANUNUN KAPSAMI

I. GENEL OLARAK	91
II. SOSYAL SİGORTALARIN ÖZELLİKLERİ	91
1. Sosyal Amaç	91
2. Zorunluluk ve Teklik İlkesi	92
3. Primler ve Yardımlar Arasındaki İlişki	92
III. 4/a KAPSAMINDA SİGORTALI SAYILANLAR	92
1. Hizmet (İş) Sözleşmesine Göre Çalışanlar	92
2. Koruma Bekçileri	93
3. Sanatçılar ve Yazarlar.....	93
4. Genelev Kadınları.....	94
5. Sendika Yöneticileri	95
6. Yabancılar ve Göçmenler	95
7. Büyükelçilik ve Konsolosluk Çalışanları	95
8. Serbest Bölgelerde Çalışanlar.....	96
9. Usta Öğreticiler	96
IV. 4/b KAPSAMINDA SİGORTALI SAYILANLAR	97
1. Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar	97
2. Muhtarlar	97
3. Jokeyler	97

V. 4/c KAPSAMINDA SİGORTALI SAYILANLAR	97
VI. HAKLARINDA BAZI SİGORTA KOLLARI UYGULANACAK SİGORTALILAR	99
1. Hükümlü ve Tutuklular	99
2. Çıraklar	99
3. Stajyerler	99
4. Kursiyerler	100
5. Yurt Dışına Çalıştırılmak Üzere Götürülen Türk İşçileri	101
6. Vazife Malulleri	101
7. Üniversitelerde Kısmi Zamanlı Çalıştırılan Öğrenciler	101
VI. SİGORTALI SAYILMAYANLAR	102
1. İşverenin İşyerinde Ücretsiz Çalışan Eşi	102
2. Konut İçinde Yapılan İşlerde Çalışanlar	102
3. Ev Hizmetlerinde Çalışanlar	102
4. Askerlik Hizmetini Yapmakta Olanlar	102
5. Yabancı Ülkede Sigortalı Olduğu Bildirilen Yabancılar	103
6. Okullarda Tatbiki Mahiyetteki Yapım Ve Üretim İşlerinde Çalışan Öğrenciler	103
7. Rehabilite Edilenler	103
8. 18 Yaşını Doldurmamış 4/b ve 4/c Sigortalıları	103
9. Tarımda Süreksiz Çalışanlar	104
10. Tarımda Bağımsız Çalışanlardan Muafiyet Belgesi Almış Olanlar	104
11. Bağımsız Çalışanlardan Muafiyet Belgesi Almış Olanlar	104
12. Kamu İdarelerinin Dış Temsilciliklerinde İstihdam Edilen ve Bulunduğu Ülkenin Sosyal Güvenlik Kurumunda Sigortalı Olduğunu Belgeleyenler	104
VII. BAZI ÇALIŞANLARIN SİGORTALILIK DURUMU	105
1. Çalışan Emekliler	105
a. Yaşlılık veya Emekli Aylığı Almakta İken Yeniden Çalışmaya Başlayanlar	105
b. Vazife veya Harp Malullüğü Aylığı Almakta İken Yeniden Çalışmaya Başlayanlar	105
2. Kısmi Süreli Sözleşmeye Göre (Part-Time) Çalışanlar	106
3. Dernek Yöneticileri ve Şirket Ortakları	106
VIII. İSTEĞE BAĞLI SİGORTALILIK	107
1. İsteğe Bağlı Sigortalı Sayılanlar	107
2. İsteğe Bağlı Sigortalılık Şartları	109
a. Türkiye'de ikamet etmek	109

b.	18 yaşını doldurmuş olmak	110
c.	Zorunlu Sigortalı Olmamak veya 4/a Sigortalısı Olarak Ay İçinde 30 Günden Az Çalışmak	110
ç.	Kendi Sigortalılıkları Nedeniyle Aylık Almamak	110
d.	İsteğe Bağlı Sigortalı Olmak İçin Kuruma Başvurmak	110
3.	İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başlangıcı Ve Sona Ermesi	111
a.	İsteğe Bağlı Sigortalılığın Başlangıcı	111
b.	İsteğe Bağlı Sigortalılığın Sona Ermesi	112
aa)	Yazılı Talepte Bulunmak	112
bb)	Aylık Talebinde Bulunmak	113
cc)	İkameti Yurt Dışına Taşımak	113
çç)	Zorunlu Sigortalılığa Tabi Olmak	114
dd)	Sigortalının Ölümü	114
ee)	Yurtdışındaki Çalışmanın Sona Ermesi	115
4.	01.10.2008 Tarihinden Önce İsteğe Bağlı Sigortalı Olanlar Hakkında Yapılacak İşlemler	115
5.	5434 Sayılı Kanuna Tabi İsteğe Bağlı İştirakçilik	115
6.	Gelir Vergisinden Muaf Olan Kadınlar	116
7-	01.10.2008 Tarihinden Önce Sosyal Güvenlik Sözleşmesi İmzalanmamış Ülkelere Çalıştırılmak Üzere Götürülen Türk İşçileri	117
8.	İsteğe Bağlı Sigortalılık Sürelerinin Değerlendirilmesi	117
IX.	SİGORTALILIK HALLERİNİN ÇAKIŞMASI	118
X.	506, 1479, 2926 VE 5434 SAYILI KANUNLAR İLE 2925 SAYILI KANUNA TABİ OLANLARIN SİGORTALILIKLARI	119
1.	506 Sayılı Kanuna Tabi Olanların Sigortalılığı	119
2.	2925 Sayılı Kanuna Tabi Olanların Sigortalılığı	121
3.	1479 Sayılı Kanuna Tabi Olanların Sigortalılığı	121
4.	2926 Sayılı Kanuna Tabi Olanların Sigortalılığı	122
5.	5434 Sayılı Kanuna Tabi Olanların Sigortalılığı	122
§ 7.	İŞYERİNİN VE SİGORTALILARIN KURUMA BİLDİRİLMESİ	
I.	İŞYERİNİN TESCİLİ	125
1.	Genel Olarak	125
2.	4/a'lı Sigortalı Çalıştıran İşyerlerinin Tescili	125
a.	İşyeri Bildirgesi Üzerine Tescil	125
b.	İşyerinin Re'sen Tescili	127
c.	İşyeri Sicil Numarası	128

ç. İşyeri Bildirgesi İle Birlikte Verilecek Belgeler	129
d. İşyerinin Devri Veya İntikali	129
e. İşyerlerinin Birleşmesi, Nevilerinin Değişmesi Veya Diğer Bir Şirkete Katılması, Adi Şirketlerde Yeni Ortak Alınması	130
f. İşyerinin Nakli	130
g. Aynı İşkolunda Bulunan Birden Çok Kara Veya Deniz Yahut Hava Ulaştırma Araçlarının Tescil İşlemi.....	131
3. 4/c'li Sigortalı Çalıştırılan İşyerlerinin Tescili	131
a. İşyeri Bildirgesi Üzerine Tescil	131
b. İşyerinin Re'sen Tescili	133
4. Aynı Kamu Kurum Ve Kuruluşunda Kanunun 4/a'lı Ve 4/c'li Sigortalıların Çalıştırılması Halinde İşyerlerinin Tescili	133
II. SİGORTALILIĞIN BAŞLANGICI VE KURUMA BİLDİRİLMESİ	133
1. Hizmet Akdine Tabi Çalışanlar.....	133
2. Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar	135
3. Kamu İdarelerinde Çalışanlar	138
4. Sigortalıların Kendilerini Bildirmesi.....	138
5. Sosyal Güvenlik Sicil Numarası	139
6. İşe Giriş Bildirgesi Düzenlenmeyecekler.....	139
III. SİGORTALILIĞIN SONA ERMESİ VE BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜ	139
1. Hizmet Akdine Tabi Çalışanlar.....	139
2. Kendi Adına ve Hesabına Bağımsız Çalışanlar	140
3. Kamu İdarelerinde Çalışanlar	143
4. Kamu İdarelerinin Dış Temsilciliklerinde Çalışanlar	144
5. Hastalık ve Analık Hükümlerinin Uygulanmasında Sigortalılık Niteliğinin Sona Ermesi	145
IV. SİGORTALILARIN KURUMA BİLDİRİM YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN YERİNE GETİRİLMEMESİ	145
V. SİGORTAYA BİLDİRİLMİYEN ÇALIŞMALARIN TESPİTİ	146
1. Fiilen ve Kayden Tespit	146
2. Mahkeme İlamı İle Tespit	148

§ 8. PRİMLER VE PRİM BELGESİ

I. GENEL OLARAK	151
II. 4/a SİGORTALILARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI	152

1. Prime Esas Tutulacak Kazançlar	152
a. Ücret Ve Ücret Niteliğindeki Kazançların Prime Tabi Tutulması.....	152
b. Ücret Niteliği Dışındaki Kazançların Prime Tabi Tutulması.....	153
a) Hizmet Akdi Devam Eden Sigortalılar Yönünden	153
b) Hizmet Akdi Sona Ermiş Olan Sigortalılar Yönünden	154
c. Hizmet Akdinin Feshinin Geçersizliği Halinde Yapılacak Ödemeler	154
ç. Sigortalıların İdari Yargı Kararları Uyarınca Görevlerine İade Edilmesi Üzerine Yapılacak İşlem.....	155
d. Prime Esas Kazancın Üst Sınırını Aşan Ücret Dışındaki Ödemeler	156
e. Kanunda İstisna Olarak Sayılmayan Diğer Ödemeler	157
2. Kısmen Prime Tabi Tutulacak Kazançlar.....	157
a. Yemek Paraları.....	157
b. Çocuk Zammı	158
c. Aile Zammı (Yardımları)	159
ç. İşverence Sigortalılar İçin Ödenen Özel Sağlık Sigortası Primi ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları Tutarları:	160
3. Prime Tabi Tutulmayacak Kazançlar	161
a. Aynı Yardımlar	161
b. Ölüm, Doğum Ve Evlenme Yardımları	161
c. Görev Yollukları	162
ç. Seyyar Görev Tazminatı, Kıdem Tazminatı, İş Sonu Tazminatı Veya Kıdem Tazminatı Mahiyetindeki Toplu Ödemeler Ve Keşif Ücreti.....	162
d. İhbar Tazminatı;	162
e. Kasa Tazminatı	163
III. 4/b SİGORTALILARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI	163
IV. SADECE GENEL SAĞLIK SİGORTASINA TABİ OLANLARIN PRİME ESAS KAZANÇLARI	164
V. PRİME ESAS KAZANÇ SINIRLARI	165
1. Genel Olarak.....	165
2. 01.01.2009 – 31.12.2009 Tarihleri Arasında, Sigorta Primi ve İşsizlik Sigortası Primine Esas Günlük ve Aylık Kazançların Alt Ve Üst Sınırları.....	166
3. Çırak Ve Öğrencilerin Primlerinin Hesabına Esas Tutulacak Kazanç Tutarı	167
4. 4/b Sigortalılarının Prime Esas Kazançları	167

VI. PRİM ORANLARI	168
1. Kısa Vadeli Sigorta Kolları Primi.....	168
2. Genel Sağlık Sigortası Primi.....	168
3. Malütlük Yaşlılık ve Ölüm Sigortaları Primi.....	168
4. İşsizlik Sigortası Primi.....	169
5. 4/c Sigortalıları İçin Ek Karşılık Primi	169
6. Sosyal Güvenlik Destek Primi.....	169
7. İsteğe Bağlı Sigortalıların Primi	171
8. Çıracak, Stajyer ve Kursiyerlerin Primi.....	171
VII. PRİMLERİN BELGELENMESİ	172
1. Genel Olarak.....	172
2. “e-Sigorta” Projesi	174
3. Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Düzenlenmesi	176
a. Genel Açıklamalar.....	176
b. 4/aSigortalıları İçin Aylık Prim ve Hizmet Belgesinin Düzenlenmesi.....	176
c. Sigortalıların Prim Ödeme Gün Sayılarının Hesaplanması.....	178
ç. Eksik Gün Nedenlerinin Bildirilmesi	181
d. İşten Çıkış Nedenlerinin Bildirilmesi.....	183
e. Sigorta Primi, İşsizlik Sigortası Primi Ve Aylık Sosyal Güvenlik Destek Primlerinin Hesaplanması	184
f. Aylık Prim Ve Hizmet Belgelerinin Kuruma Verilme Şekli ve Süresi	188
g. Yasal Süresi Dışında Kuruma Verilecek/Gönderilecek Olan Aylık Prim Ve Hizmet Belgeleri	191
ğ. Afet Durumunda Aylık Prim Ve Hizmet Belgelerinin Verilme Süresi	193
4. Prim Belgelerinin Mücbir Sebeplerle Gönderilememesi	193
VIII. PRİMLERİN ÖDENMESİ	194
1. 4/a Kapsamında Sigortalı Olanlar Yönünden Primlerin Ödenme Süreleri ve Usulleri	194
a. Prim Ödeme Yükümlüleri	194
b. Primlerin Ödenme Süresi	195
2. 4/b Kapsamındaki Sigortalıların Beyanda Bulunma Esasları ve Primlerin Ödenme Süreleri ile Geçiş Hükümleri	197
a. Beyanda Bulunma Esasları.....	197
b. Primlerin Ödenme Süresi	198
c. Geçiş Hükümleri	198

3. Süresinde Ödenmeyen Primlere Uygulanacak Gecikme Cezası ve Gecikme Zammı	199
4. Primlerin Ödenmesinden İşverenle Birlikte Sorumlu Tutulanlar	200
5. Primlerin Müteahhit ve Alt İşverenlerin Hakedişlerden Kesilmesi	200
IX. ASGARİ İŞÇİLİK UYGULAMASI	202

§ 9. İDARİ PARA CEZALARI

I. GENEL OLARAK	205
II. KURUMCA VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI	205
1. Sigortalı İşe Giriş Bildirgesinin Verilmemesine Bağlı İdari Para Cezası	205
2. İşyeri Bildirgesinin Verilmemesine Bağlı İdari Para Cezası	206
3. Prim Belgesi Verilmemesine Bağlı İdari Para Cezası	206
4. Eksik İşçilik Bildirilmesine Bağlı İdari Para Cezası	207
5. İşyeri Kayıtlarının İbraz Edilmemesine Bağlı İdari Para Cezası	207
6. Kuruma Bilgi Vermemeye ve Prim Belgesini İşyerine Asmamaya Bağlı İdari Para Cezası	209
III. İDARİ PARA CEZASININ UYGULANMASI VE İTİRAZ USULÜ 210	
IV. İDARİ YAPTIRIMLAR VE FESİH	211

İkinci Bölüm SİGORTA KOLLARI

§ 10. İŞ KAZALARI VE MESLEK HASTALIKLARI SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	215
II. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI KAVRAMLARI	216
1. İş Kazası Kavramı	216
a. Tanım	216
b. İş Kazasının Unsurları	217
aa) Sigortalının Ani ve Zarar Verici Bir Olayla Karşılaşması	217
bb) Sigortalının Bedenen ve/veya Ruhen Zarar Görmesi	218

cc) Kaza ile Zarar Arasında İlliyet Bağının Bulunması.....	218
c. İş Kazasının Bildirilmesi ve Soruşturulması	219
2. Meslek Hastalığı Kavramı	220
a. Tanım	220
b. Meslek Hastalığının Unsurları	220
aa) Sigortalının Çalışma Şartlarından Kaynaklanan Zarar Verici Sebeplere Uzunca Bir Süre Maruz Kalması	220
bb) Sigortalının Bedenen ve/veya Ruhen Bir Zarara Uğraması	221
c. Meslek Hastalığının Tespiti	221
III. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SİGORTASINDAN SAĞLANAN YARDIMLAR	222
1. Sağlık Yardımları	223
2. Geçici İş Göremezlik Ödeneği	224
a. Tanımı	224
b. Şartları	225
c. Hesaplanması	226
ç. Ödenmesi.....	229
3. Sürekli İş Göremezlik Geliri	231
a. Tanımı	231
b. Şartları	231
c. Hesaplanması	232
4. İş Kazası veya Meslek Hastalığı Sonucu Ölüm Halinde Hak Sahiplerine Yapılan Nakdi Yardımlar	233
a. Cenaze Ödeneği.....	233
b. Ölüm Geliri.....	234
aa) Tanımı	234
bb) Şartları	234
cc) Hesaplanması	234
c. Evlenme Ödeneği.....	236
IV. İŞ KAZASI VE MESLEK HASTALIĞI SEBEBİYLE KURUMUN İŞVERENE VE ÜÇÜNCÜ KİŞİLERE RÜCÛU.....	237

§ 11. HASTALIK SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	241
II. HASTALIK KAVRAMI	241
III. HASTALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN YARDIMLAR	242

1. Sağlık Yardımı	242
a. Sağlık Yardımlarının Türleri	242
b. Sağlık Hizmetini Verecek Kuruluşlar	244
2. Geçici İş Göremezlik Ödeneği	244
IV. HASTALIK HALİNDE KURUMUN İŞVERENE RÜCÛ	245
OKUMA PARÇASI/ SSK HASTANELERİNİ DEVREDEN 5283 SAYILI YASA ANAYASA' YA AYKIRIDIR!..	246

§ 12. ANALIK SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	249
II. ANALIK KAVRAMI	249
III. ANALIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN YARDIMLAR	250
1. Sağlık Yardımları	250
2. Geçici İş Göremezlik Ödeneği	250
3. Emzirme Ödeneği	251

§ 13. MALÛLLÜK SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	253
II. MALÛLLÜK KAVRAMI	253
III. MALÛLLÜK SİGORTASINDAN SAĞLANANYARDIM: MALÛLLÜK AYLIĞI	254
1. Malûllük Aylığına Hak Kazanma Şartları	254
2. Malûllük Aylığının Hesaplanması	255
3. Malûllük Aylığının Başlangıcı ve Kesilmesi	256
IV. MALÛLLÜK SİGORTASI BAKIMINDAN ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN SORUMLULUĞU	257

§ 14. YAŞLILIK SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	259
II. YAŞLILIK KAVRAMI	259
III. YAŞLILIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN YARDIM: YAŞLILIK AYLIĞI	260
1. Genel Olarak	260
2. 01.05.2008 Tarihinden Önce Sigortalananların Emeklilik Şartları	261
a. 08.09.1999 Tarihinden Önce Sigortalananların Emeklilik Şartları	261

b. 08.09.1999 – 30.04.2008 Tarihleri Arasında Sigortalananların Emeklilik Şartları.....	264
3. 01.05.2008 Tarihinden Sonra Sigortalananların Emeklilik Şartları	266
a. Normal Emeklilik.....	266
b. İleri Yaştakiler İçin Kolaylaştırılmış Emeklilik	266
c. Özürlüler İçin Kolaylaştırılmış Emeklilik	267
aa) % 60 Çalışma Gücü Kaybı Olanlar İçin	267
bb) % 60'ın Altında Çalışma Gücü Kaybı Olanlar İçin	267
ç. Maden İşyerlerinin Yeraltı İşlerinde Çalışanlar İçin Kolaylaştırılmış Emeklilik	268
d. Erken Yaşlanmış Olduğu Tespit Edilen Sigortalılar İçin Kolaylaştırılmış Emeklilik	269
e. Malül Çocuğu Bulunan Kadın Sigortalılar İçin Kolaylaştırılmış Emeklilik	269
4. Fiili Hizmet Süresi Zammı- İtibari Hizmet Süresi Ve Emeklilik Şartlarına Etkisi	270
5. Yaşlılık Aylığının Hesaplanması	271
6. Yaşlılık Aylığının Bağlanması ve Kesilmesi.....	272
7. Yaşlılık Aylığı Almaktayken Yeniden Çalışmaya Başlayanların Durumu.....	273

§ 15. ÖLÜM SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	275
II. ÖLÜM KAVRAMI	275
III. ÖLÜM SİGORTASINDAN SAĞLANAN HAKLAR	276
1. Ölüm Aylığından Yararlanma Şartları	276
a. Sigortalının Aylık Alırken veya Prim Şartını Tamamlamış Durumdayken Ölmesi.....	276
b. Hak Sahiplerine İlişkin Şartlar.....	277
a) Dul Eşe İlişkin Şartlar	277
b) Çocuklara İlişkin Şartlar	277
c) Ana ve Babaya İlişkin Şartlar	278
2. Ölüm Aylığının Hesaplanması	278
3. Ölüm Aylığının Bağlanması ve Kesilmesi.....	279
4. Ölüm Toptan Ödemesi	280
5. Cenaze Ödeneği	280
6. Evlenme Ödeneği.....	281

§ 16. İŞSİZLİK SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	283
II. DÜNYADA İŞSİZLİK SİGORTALARI	284
III. TÜRKİYE'DE İŞSİZLİK SİGORTASI	286
1. İşsizlik Sigortası Mevzuatı	286
2. İşsizlik Sigortasını Uygulayacak Kurumlar	287
3. İşsizlik Sigortası Kanununun Kapsamı	287
a. Sigortalı Sayılanlar	287
b. Sigortalı Sayılmayanlar	288
4. İşsizlik Sigortası Primleri	288
5. İşsizlik Sigortası Yardımları ve Yararlanma Şartları	289
a. İşsizlik Ödeneği	289
aa) Prim Şartını Yerine Getirilmiş Olması	290
bb) İş Sözleşmesinin Kanunda Gösterilen Sebeplerle Sona Ermesi	290
cc) İş Sözleşmesinin Askıya Alınmış Olmaması	292
çç) Sigortalının Türkiye İş Kurumu'na Başvurup Talepte Bulunması	292
b. 5510 sayılı Kanun Gereği Ödenecek Sigorta Primlerinin Ödenmesi	293
c. Yeni Bir İş Bulma, Meslek Geliştirme, Edindirme Ve Yetiştirme Eğitimi Hizmetlerinin Verilmesi	293
6. İşsizlik Ödeneğinin Miktarı ve Süresi	293
7. İşsizlik Ödeneğinde Hak Düşürücü Sebepler	295
8. İşsizlik Sigortası Fonu	296
a. Fon'un Yönetimi	296
b. Fon'un Gelir ve Giderleri	296
c. Ücret Garanti Fonu Oluşturulması	297
ç. Kısa Çalışma Ödeneği Verilmesi	298
9. İdarî Para Cezaları	300
10. İşsizlik Sigortasının Değerlendirilmesi	300
a. Mevcut Durum	300
b. İşsizlik Sigortasının Eleştirisi	301

§ 17. TÜRK SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNDE KARŞILANAMAYAN RİSK: AİLEVİ YÜKLER SİGORTASI

I. GENEL OLARAK	305
II. AİLEVİ YÜKLER SİGORTASININ KAPSAMI VE SAĞLADIĞI YARDIMLAR	306

III. AİLEVİ YÜKLER SİGORTASININ ÜLKEMİZDE UYGULANABİLİRLİĞİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ	308
---	-----

§ 18. SİGORTA KOLLARINDA ORTAK ESASLAR

I. KISA VADELİ SİGORTA KOLLARINDA DİKKATE ALINMAYAN SÜRELER	311
II. SİGORTALININ KENDİSİNDEN KAYNAKLANAN SEBEPLERLE TEDAVİ SÜRESİNİN UZAMASI, İŞ GÖREMEZLİĞİNİN ARTMASI	311
III. AYLIK VE GELİRLERİN BİRLEŞMESİ	312
IV. GELİR VE AYLIKLARIN DÜZELTİLMESİ, YÜKSELTİLMESİ, ALT SINIRI, ÖDENMESİ VE YOKLAMA İŞLEMLERİ	313
V. GELİR VE AYLIK BAĞLANMAYACAK HALLER	314
VI. YAŞ	315
VII. UZUN VADELİ SİGORTA KOLLARI BAKIMINDAN SİGORTALILIK SÜRESİ	316
VIII. UZUN VADELİ SİGORTA KOLLARI BAKIMINDAN ÜÇÜNCÜ KİŞİNİN SORUMLULUĞU	317
IX. KURUMUN DENETLEME VE KONTROL YETKİSİ	317
X. DEVİR, TEMLİK, HACİZ VE KURUM ALACAKLARINDA ZAMANAŞIMI	319
XI. KONTROL MUAYENESİ	319
XII. SAĞLIK RAPORLARININ USÛL VE ESASLARININ BELİRLENMESİ	321
XIII. YERSİZ ÖDEMELERİN GERİ ALINMASI	321
XIV. ZAMANAŞIMI, HAKKIN DÜŞMESİ VE AVANS	322
XV. ÜCRETLERDEN KESİNTİ YAPILMAMASI, ÖZEL SİGORTALARA İLİŞKİN HÜKÜMLER VE SOSYAL GÜVENLİK SÖZLEŞMELERİNİN YÜRÜTÜLMESİ	323
XVI. ÇEŞİTLİ HÜKÜMLER	324

Üçüncü Bölüm

HİZMET BORÇLANMASI VE HİZMETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ

§ 19. HİZMET BORÇLANMASI

I. SİGORTALILARIN BORÇLANABİLECEĞİ YURTIÇİ SÜRELER	329
1. Borçlanma Hakkı Verilenler	329
2. Borçlanılabilecek Süreler	330

a. Analık İzni ve Doğum Borçlanması.....	330
b. Askerlik Borçlanması	331
c. Memurların Aylıksız İzinde Geçen Süreleri.....	332
ç. Doktora Veya Uzmanlık Öğreniminde Geçen Süreler	332
d. Avukatlık Stajı Süreleri.....	332
e. Tutuklulukta Veya Gözaltında Geçen Süreler	332
f. Grev Ve Lokavtta Geçen Süreler	332
g. Hekimlerin Fahri Asistanlıkta Geçen Süreleri	333
ğ. Seçim Dolayısıyla İstifa Edenlerin Açıkta Geçirdikleri Süreler	333
3. Borçlanılacak Sürelerin Prim Tutarının Hesabı, Tebliği ve Ödenmesi	333
4. Borçlanılan Sürelerin Hizmet Olarak Değerlendirilmesi.....	334
II. YABANCI ÜLKELERDE GEÇEN HİZMETLERİN BORÇLANILMASI	335
1. Genel Olarak.....	335
2. Borçlanmanın Şartları.....	336
a. Türk Vatandaşı Olmak	336
b. Belirli Nitelikte Yurtdışı Süreleri Bulunmak	337
c. Hizmetleri Belgelendirmek	338
ç. Yazılı İstekte Bulunmak.....	339
3. Borçlanma Başvurularında İstenilecek Belgeler.....	339
4. Başvurulacak Kuruluş ve Birim	340
5. Borçlanma Miktarının Tespiti	341
6. Borçlanılan Hizmetlerin Değerlendirilmesi.....	342
7. Zorunlu Göçe Tabi Tutulduktan Sonra Türk Vatandaşlığına Alınanların Borçlanma İşlemleri	343
§ 20. HİZMETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ	
I. DEĞİŞİK SOSYAL GÜVENLİK KURUMLARINDA GEÇEN HİZMETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ	347
1. Genel Olarak.....	347
2. 5510 Sayılı Kanundan Önce Sigortalılıkları Başlayanların Hizmetlerinin Birleştirilmesi.....	347
3. 5510 Sayılı Kanunun Yürürlüğe Girdiği Tarihten Sonra Sigortalılıkları Başlayanların Hizmetlerinin Birleştirilmesi.....	348

II. YABANCI ÜLKELERDE GEÇEN HİZMETLERİN BİRLEŞTİRİLMESİ	348
OKUMA PARÇASI/ SİGORTALILIĞIN SON YEDİ YILINA DİKKAT!	349

Dördüncü Bölüm
GENEL SAĞLIK SİGORTASI

Ş 21. GENEL SAĞLIK SİGORTASININ NİTELİĞİ VE KAPSAMI

I. GENEL SAĞLIK SİGORTASININ NİTELİĞİ	353
II. SAĞLIK HİZMETLERİNDEN YARARLANMA ŞARTLARI	356
III. GENEL SAĞLIK SİGORTASININ KAPSAMI	360
1. Genel Sağlık Sigortalısı Sayılanlar	360
2. Genel Sağlık Sigortalılığının Başlangıcı Ve Bildirimi.....	362
3. Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (C/1) Alt Bendi İle (D) Ve (G) Bentlerine Tabi Olanların Durumu	363
a. Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c/1) Alt Bendine Tabi Olanlar.....	363
b. Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (c/1) Alt Bendine Tabi Olmak İçin Başvurduğu Halde Bu Bent Kapsamına Girmeyenler.....	363
c. Kanununun 60. Maddesinin Birinci Fıkrasının (d) ve (g) Bentlerine Tabi Olanlar	364
4. 01.10.2008-01.10.2010 Tarihleri Arasında Yeşil Kart Talebinde Bulunacakların Durumu	365
a. Yeşil Kart Verilecekler	365
b. Yeşil Kart Verilmesi Uygun Görülmeyenler	365
c. Yeşil Kart Verilmesi Uygun Görülmeyenlerin Genel Sağlık Sigortalılıklarının Başlangıcı	366
5. Aile Hekimliği Uygulamasına Başlanan İllerdeki Sigortalıların Durumu.....	367
6. Sağlık Hizmeti Sunucularına Yapılacak Başvurular Sonucu Tescil.....	368
7. Genel Sağlık Sigortalısının Bakmakla Yükümlü Olduğu Kişilerin Durumu	368
8. Genel Sağlık Sigortalısı Ve Bakmakla Yükümlü Olunan Kişi Sayılmayanlar	369
9. 18 Yaşından Küçük Çocukların Durumu	371

IV. GENEL SAĞLIK SİGORTALILIĞININ SONA ERMESİ	372
V. GENEL SAĞLIK SİGORTALILIK HÂLLERİNİN DEĞİŞMESİ, BİRLEŞMESİ VEYA ÇAKIŞMASI	373
§ 22. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDA PRİME ESAS KAZANÇLAR, PRİMLER VE ÖDENMESİ	
I. GENEL SAĞLIK SİGORTALISININ PRİME ESAS KAZANÇLARI	375
II. GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMLERİ	376
III. GENEL SAĞLIK SİGORTASI PRİMİNİN ÖDENMESİ	377
1. Genel Sağlık Sigortası Priminin Ödeme Yükümlülükleri	377
2. Primlerin Ödenmesi Ve Aylık Prim Ve Hizmet Belgesi	378
§ 23. GENEL SAĞLIK SİGORTASINDAN SAĞLANAN SAĞLIK HİZMETLERİ	
I. SAĞLANAN SAĞLIK HİZMETLERİNİN TÜRLERİ	381
1. Finansmanı Sağlanan Sağlık Hizmetleri Ve Süresi	381
2. Kurumca Finansmanı Sağlanmayacak Sağlık Hizmetleri	383
II. YOL GİDERİ, GÜNDELİK VE REFAKATÇİ GİDERLERİ	383
III. YURT DIŞINDA TEDAVİ	384
IV. KATILIM PAYI ALINMASI	385
1. Alınacak Katılım Payının Belirlenmesi	385
2. Katılım Payı Alınmayacak Haller, Sağlık Hizmetleri Ve Kişiler	386
V. HİZMET BASAMAKLARI VE SEVK ZİNCİRİ	387
VI. SAĞLIK HİZMETLERİNİN SAĞLANMA YÖNTEMİ VE SAĞLIK GİDERLERİNİN ÖDENMESİ	387
1. Sağlık Hizmetlerinin Sağlanma Yöntemi	387
2. Sağlık Hizmeti Sunucularının Kayıt Ve Bildirim Zorunluluğu ve Kontrol Yetkisi	390
3. Sağlık Hizmetlerinin Ödenecek Bedellerinin Belirlenmesi	390
4. İşverenin, Genel Sağlık Sigortalısının Ve Üçüncü Kişilerin Sorumluluğu	391
OKUMA PARÇASI/“ÖZETLE GSS”	392
KAYNAKÇA	395

KISALTMALAR

BKK.	: Bakanlar Kurulu Kararı
Bkz.	: Bakınız
BYKP.	: Beş Yıllık Kalkınma Plânı
DPT.	: Devlet Plânlama Teşkilâtı
E.	: Esas
GSS	: Genel Sağlık Sigortası
İBK	: İçtihadı Birleştirme Kararı
İş-Kur	: Türkiye İş Kurumu
K.	: Karar
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
MYÖ	: Malûllük Yaşlılık Ölüm
Nak.	: Nakleden
SSİY	: Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliği
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
SSK	: Sosyal Sigortalar Kurumu
TCES	: Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı
vd.	: Ve devamı
Yarg.	: Yargıtay
YKD	: Yargıtay Kararları Dergisi
Yön	: Yönetmelik

